

Beslutningsforslag nr. B 44. Fremsat den 14. januar 1992 af Glønborg (KRF), Lysholm Christensen (KRF), Kofod-Svendsen (KRF) og Inger Stilling Pedersen (KRF)

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af tid til børn-ydelse

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte forslag om en ydelse til de børnefamilier med mindst 1 barn under 8 år, hvor forældrene skaffer sig tid til børnene ved ikke at have fuldtidsarbejde. Forslaget skal træde i kraft den 1. april 1993.

Forslaget skal bygge på følgende principper:

1. Ydelsen gives til familier, hvor en eller begge forældre reducerer eller har reduceret arbejdstiden til 30 timer pr. uge eller derunder.

2. Til familier, hvor forældrene bor sammen, gives en ydelse på 18.000 kr. om året, hvis en af dem har en arbejdstid på 24-30 timer pr. uge. Hvis en af dem har mindre end 24 timers arbejde pr. uge eller begge forældre hver for sig har en arbejdstid på 24-30 timer pr. uge, udgør ydelsen 36.000 kr. om året.

3. Til familier med en reelt enlig mor eller far gives en ydelse på 25.000 kr. om året, hvis vedkommende har en arbejdstid på 24-30 timer pr. uge. Hvis vedkommende har mindre end 24 timer, udgør ydelsen 50.000 kr. om året.

4. Et barn kan kun udløse ydelsen for personer, som bor sammen med barnet.

5. Hvis ikke barnet har begge sine forældre boende hos sig, ligestilles følgende med forældre:

- a. ægtefællen til en af forældrene,
- b. personer, der har barnet i privat familiepleje efter bistandslovens § 65,
- c. forældremyndighedsindehavere, der ikke samtidig er en af barnets forældre.

Følgende kan efter ansøgning ligestilles med forældre:

- d. en person af modsat køn, som i det sidste halve år har boet sammen med den af forældrene, som barnet bor hos,
- e. nærtstående familiemedlemmer.

6. Familier, der anvender ordningen, kan ikke benytte offentlige pasningstilbud på fuld tid.

7. Timer, for hvilke der modtages arbejdsløshedsunderstøttelse, kan ikke indgå som grundlag for tid til børn-ydelsen.

8. Ordningen gælder for både lønmodtagere og selvstændige.

9. Ydelsen er skattepligtig.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Hensigten med forslaget er at give børn og forældre bedre mulighed for at få mere tid sammen. Dette mål søges nået ved at give begge forældre en reel mulighed for at vælge nedsat arbejdstid og dermed mere tid til samvær med børnene, mens de er små.

For børnefamilier med børn under 2 år viser statistikken, at godt 70 pct. har en arbejdstid på 74 timer eller mere. Forslagsstillerne anser dette for meget uheldigt. Begge forældre er ofte af økonomiske grunde presset til at have fuldtidsjob. Forslagsstillerne mener, at dette forslag vil give økonomisk grundlag for, at flere familier prioriterer til fordel for børnene.

Børn har et stort behov for samvær med forældrene. Forslagsstillerne mener, at det er en betingelse for en god og tryk opvækst, at børn tilbringer en væsentlig del af deres tid sammen med forældrene.

Børns samvær med forældre er så vigtigt, at samfundets børnepasningsordninger må indrettes sådan, at forældre får tid til deres børn.

Det traditionelle forslag om at løse problemet ved at nedsætte den generelle arbejdstid er økonomisk fuldstændig urealistisk. Ressourcerne skal målrettes til de familier, som har børn.

Med de gældende ordninger foregår der allerede en overførsel af midler til børnefamilier generelt. De absolut største tilskud fra det offentlige til børnefamilier gives til de familier, som benytter daginstitutioner, også til højdinkomstfamilier.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at de forældre, som i væsentlig grad selv finansierer pasningen af deres børn ved at give helt eller delvis afkald på arbejdsindtægter, hidtil er blevet uretfærdigt behandlet og derfor må tilgodeses.

Forslagsstillerne mener, at der både på det private og det offentlige arbejdsmarked bør være en ret for småbørnsforældre til nedsat arbejdstid. Der henvises til det samtidig hermed fremsatte lovforslag nr. L 173 herom.

Et antal forældre vil trods tid til børn-ydelsens beskeden omfang benytte den til at tage skridtet fuldt

ud og træde helt ud af arbejdsmarkedet i nogle år. Herved får ordningen en gavnlig virkning på beskæftigelsen.

For forslagsstillerne er det vigtigt, at ordningen giver ligestilling mellem mænd og kvinder. Den er udformet som et incitament for både fædre og mødre til at gå ned i arbejdstid.

De anførte arbejdstider skal ses i forhold til en normal uge på 37 timer.

Forslagsstillerne har valgt at lade arbejdsløshedsdagpengebeløbene være udgangspunkt for beregning af ydelsen, som reguleres i henhold til loven om satsreguleringsprocent. De to satser for familier, hvor forældrene bor sammen, svarer nogenlunde til maksimum for 5 og 10 timers arbejdsløshedsdagpengebeløbene. De tilsvarende satser for familier med en enlig mor eller far er beregnet ud fra 7 og 14 timers arbejdsløshedsdagpengebeløb.

Bemærkninger til beslutningsforslagets enkelte punkter

Ad 1

Ydelsen er en ren familieydelse, som ikke er betinget af tilknytning til arbejdsmarkedet.

Det er barnet, som udløser ydelsen. Kun de forældre, som har barnet hos sig, kan tilkomme ydelsen. (I nr. 5 angives, hvem der i givet fald kan træde i forældrenes sted).

Ydelsesmodtageren skal til enhver tid kunne dokumentere omfanget af evt. arbejdstid ved lønsedler eller lign., og evt. med en erklæring på tro og love.

Ydelsen bortfalder ved udgangen af den måned, i hvilken barnet fylder 8 år.

Ad 2

Barnet har brug for både en far og en mor. Derfor har begge forældre mulighed for at gå ind i ordningen hver for sig eller samtidigt.

En arbejdstidsnedsættelse på et par timer vil barnet næppe mærke noget til. Derfor skal den enkeltes eventuelle arbejdstid ligge på mindst 7 timer under

den normale. Man kan ikke sammenlægge eller udligne de tos arbejdstidsnedsættelse.

Ad 3

En enlig mor eller far har brug for gunstigere økonomiske vilkår end familier, hvor forældrene bor sammen for at kunne benytte ordningen.

»Som enlig anses en person, der ikke lever i et samlivsforhold, hvor parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse, og hvor samlivet kan føre til ægteskab efter dansk ret.« Citat fra personskattelovens § 10, stk. 2. Den enlige skal ved ansøgning om ydelsen afgive en erklæring og skal give underretning, hvis betingelsen for at opnå den højere ydelse bortfalder eller ikke opfyldes.

Ad 4

Med bestemmelsen sikres, at ydelsen gives til dem, der har den daglige omsorg for barnet.

Ad 5

I de tilfælde, hvor barnet ikke har begge sine forældre hos sig, kan det ofte være til gavn for barnet, at en anden kan modtage ydelsen og derved få tid til at give barnet omsorg i dets mors eller fars sted, jf. nr. 4.

En ægtefælle til en af forældrene kan uden videre formaliteter gå ind i ordningen. Det samme gælder forældremyndighedsindehavere.

Hvis barnet er anbragt i godkendt privat familiepleje, kan plejefamilien uden videre benytte ordningen, hvis den ikke modtager løn fra det offentlige for plejen.

For at give mulighed for at lade andre voksne personer, som bor i barnets hjem, træde til, hvor der mangler en far eller en mor, kan ydelsen efter ansøgning og vurdering gives til en person af modsat køn (samlever), som har boet i hjemmet i mindst et halvt år. I særlige tilfælde vil et nært familiemedlem af samme køn, f.eks. en moster eller en mormor, kunne godkendes.

Ad 6

Hensigten med forslaget er, at børnene får mere tid sammen med forældrene. Derfor må der indføres regler, der sikrer, at familier, der får ydelsen, ikke kan benytte offentlige pasningstilbud på fuld tid. Forslagsstillerne forudsætter, at aftalen om forbedring af børnefamiliernes vilkår af 6. maj 1991, hvorefter der skal indføres modulordninger (deltidsordninger), således at forældrene kan vælge mellem pasningstilbud af forskelligt omfang og tidsmæssig placering, bliver

ført ud i livet. Hvis dette ikke sker, er det forslagsstillerens opfattelse, at der må lovgives om spørgsmålet.

Ad 7

Ydelsen kan gives, selv om modtageren i stedet for arbejdsindtægt inden for de fastsatte timetalsrammer oppebærer dagpenge på grund af arbejdsløshed, barsel eller sygdom.

Ad 8

Ordningen skal gælde både for lønmodtagere og selvstændige. Forslagsstillerne er opmærksomme på, at det vil give særlige kontrolproblemer for de selvstændige. Efter forslagsstillerens opfattelse er det muligt at løse disse problemer.

Ad 9

Ydelsen er skattepligtig, jf. personskattelovens § 3, stk. 1, og statsskattelovens § 4 a.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagsstillerne skønner, at nettoudgifterne til tid til børn-ydelsen vil være ca. 3 mia. kr. pr. år. I skønnet er inddraget udgifter til personer, der allerede på nuværende tidspunkt er hjemmearbejdende eller deltidsbeskæftigede. Desuden er der foretaget et skøn over tilgangen af deltidsbeskæftigede og hjemmearbejdende som følge af forslagens gennemførelse. Skønnene er behæftet med stor usikkerhed.

Der skønnes at være ca. 325.000 familier med børn under 8 år. Af disse skønnes 87.000 personer at være hjemmearbejdende eller deltidsbeskæftigede på nuværende tidspunkt. Indførelse af ydelsen skønnes at medføre, at yderligere 60.000 personer bliver hjemmearbejdende eller nedsætter arbejdstiden.

Det bør overvejes at lade kommunerne administrere ordningen.

Finansiering

Alle udgifter i forbindelse med tid til børn-forslaget skal finansieres. Forslagsstillerne vil pege på 3 finansieringskilder, der kan anvendes. Dog er forslagsstillerne åbne over for andre finansieringskilder, hvis dette er påkrævet for at sikre forslagens gennemførelse. Ligeledes er forslagsstillerne åbne over for en nedsættelse af aldersgrænsen, hvis det er nødvendigt af hensyn til finansieringen.

Forslagsstillerne peger på en delvis afskaffelse af retten til at fradrage udgifter til faglige kontingenter. For lønmodtagere skal der ske en begrænsning i fra-

F. t. beslutn. vedr. tid til børn-ydelse

dragsmuligheden, hvorimod fradraget helt afskaffes for arbejdsgivere.

Fradragsmulighederne i Danmark er særdeles gode sammenlignet med andre lande. I Sverige og Norge er der begrænsninger i fradragsmulighederne.

Beregninger viser, at en begrænsning af fradraget for lønmodtagere til 2.400 kr. pr. år og en total afskaffelse af fradraget for arbejdsgivere vil give et provenu til det offentlige på 1 mia. kr.

Forslagsstillerne peger endvidere på, at forældrebetalingen for offentlige pasningspladser til børn kan forhøjes. Ved at forhøje egenbetalingsandelen, jf. bistandslovens § 73, sikres et provenu til det offentlige. Dog har kommunerne mulighed for at forhøje de fri-

villige tilskud til børnepasning. På dette område er der også mulighed for at opnå et stort provenu til det offentlige. I en vis udstrækning er det også rimeligt at forhøje egenbetalingen på dagpasningsområdet, da udgifterne til denne pasning er kolossalt høje, hvilket belaster alle andre skatteydere. I 1989 kostede en vuggestueplads gennemsnitlig det offentlige 76.000 kr. (ud over forældrebetalingen).

Forslagsstillerne peger endvidere på en afvikling af det forhøjede personfradrag for enlige pensionister, der ikke reelt er enlige. Forskellen på personfradraget mellem enlige og gifte pensionister udgør i 1991 24.100 kr. Hvis afviklingen sker med det samme, vil provenuet udgøre knap 400 mio. kr.